

ESEJ

MEDJUNARODNA NADLEZNOST

MEDJUNARODNA NADLEZNOST

a) Nadležnost i sukobi nadležnosti

Pod nadležnošću, u nauci građanskog procesnog prava, podrazumeva se krug poslova jednog suda, koja se prema strankama ispoljava kao dužnost suda da postupi u određenoj stvari. Kaže se da nadležnost može biti stvarna, a sastoji se u raspodeli sporova na razne prvostepene sudove iste vrste ili po kriterijumu predmeta. Zatim, nadležnost može biti mesna, koja određuje koji će ods stvarno nadležnih sudova suditi po određenom pitanju. Najzad, što je za nas irelevantno, nadležnost se može shvatiti i funkcionalno-njome se određuje krug poslova sudova raznih stepena o istom, dakle, po tuzbi, žalbi i reviziji (zahtevu za zastitu zakonitosti). Tome se dodaje i međunarodna nadležnost, kao posebna vrsta, koja je za nas najinteresantnija. Pitanje je šta ona predstavlja?

Kada bi ceo svet bio organizovan kao jedna država, ova poslednja vrsta nadležnosti ne bi postojala. U tom slučaju bi se, primenom pravila o stvarnoj nadležnosti, na pojedine sudove raspoređivali razni tuzbeni zahtevi, stavljali bi se, dakle, u delokrug rada nekog konkretnog suda.

Medjutim, i tada bi moglo da dodje do onoga što se u nauci naziva sukobom nadležnosti, jer je to pojava prisutna i unutar svake države ponaosob. Ovaj sukob se javlja u dva vida: kao negativan i kao pozitivan sukob nadležnosti.

Negativan sukob bi postojao ukoliko nijedan od sudova ne bi smatrao da je on nadležan da sudi po određenom zahtevu, tuzbi, nastao bi "VAKUUM" nadležnosti. Pozitivan sukob postoji ukoliko dva ili više sudova smatraju da su nadležni da raspravljaju, dakle, svojataju predmet. Do pozitivnog sukoba nadležnosti ne dolazi, unutar jednog pravosudja, zbog pravila o litispedenciji, kojima se isključuje mogućnost vođenja dve parnice o istom i između istih stranaka. Za negativan sukob nadležnosti svako pravosudje propisuje proceduru njegovog rešavanja, na primer, kako je to u nas, o njemu odlučuju neposredno viši sud ili Vrhovni sud.

Da bi rešila sud koje zemlje je nadležan da raspravlja po tuzbi koja poziva na činjenicnom stanju vezanom za inostranstvo, svaka zemlja donosi svoja pravila o tzv. međunarodnoj nadležnosti. Ponekad se donošenje pravila o ovoj nadležnosti podize sa nivoa državnog zakonodavca na viši nivo, pa se uključuju ugovori kojima to pitanje regulise svetski, evropski zakonodavac ili se rešava putem dvostranih ili višestranih (najcesce regionalnih) međunarodnih ugovora. Istovremeno, upotpunjuju se pravila o litispidenciji koji je zadatak da regulisu međunarodnu litispidenciju, čime se sprecava međunarodni pozitivan sukob nadležnosti. Najzad, budući da viši sud u međunarodnom kontekstu ne postoji, nastaje situacija odbijanja pravde (denial of justice), tj. vakuum nadležnosti nastaje u kome sudovi svih zemalja odbijaju da prihvate sopstvenu nadležnost, oglašavaju se nenadležnim za tuzbu. Zbog toga pojedine zemlje donose posebna pravila o nadležnosti za slučaj nuzde kojima rešavaju negativni sukobi, eliminisuci time pojavu odbijanja pravde.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com